

3. Сірант М.М. С. Поліцейське співробітництво України та Європейського Союзу-правовий аспект / М. М. Сірант // – Режим доступу: http://science2016.lp.edu.ua/sites/default/files/Full_text_of_%20papers/vnulpurn_2016_850_54.pdf

4. Шостко О. Ю. Міжнародне та регіональне співробітництво у сфері протидії організованій злочинності / О. Ю. Шостко. Порівняльно-аналітичне право. Наук.-практ. журнал. – 2015. – № 4 – С. 366–370.

Єсімов С.С. Формування єдиного інформаційного простору в діяльності державних органів України / С. С. Єсімов // Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія: Юридичні науки: збірник наукових праць. – 2015. – № 813. – С. 48–53.

Патріман М.В.

курсант

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник – проректор,
д.ю.н., професор, Заслужений юрист
України.*

Наливайко Л.Р.

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В СУЧАСНОМУ ПРАВОВОМУ ПРОСТОРИ: ПІДХОДИ ДО ТЛУМАЧЕННЯ

Громадянське суспільство це невід’ємна частина правової держави, яка є метою розвитку та ціннісним орієнтиром функціонування України, що визначено Конституцією. У статті 1 Основного Закону йдеться про те, що наша держава є суверенною і незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою [1].

Почало формуватися громадянське суспільство, як явище соціального характеру з часів античності, після чого набуло стрімкого розвитку у XVI-XVII ст. і є актуальним в умовах сьогодення, про що говорить значна кількість наукових досліджень проведених вітчизняними науковцями.

На сьогоднішній день, в умовах прагнень до євроінтеграції виникає нагальна потреба ґрунтовного дослідження всіх структурних складових правової держави, зокрема громадянського суспільства, як центрального її елемента.

На нашу думку, основним недоліком наукових досліджень в цій сфері є те, що , що більшість них було здійснено близько десяти років тому, що актуалізує необхідність проведення наукових пошуків із урахуванням сучасних поглядів, та соціального стану сьогодення.

Зміст даного поняття з плином часу формувався та збагачувався поступово. З часів античності розуміння цього терміну формувалося багатьма

відомими мислителями та філософами, одним з яких є Арістотель. Він характеризував державу, як сукупність громадян, громадянське співтовариство, хоча й ототожнював з громадянським суспільством не будь-яку державу, а лише «правильну державу» («політію»), де верховна влада діє в інтересах загального блага, а громадяни мають можливість рівної участі в усіх «вигодах громадського життя» [2].

Очевидно, що Арістотель не лишає людині місця поза державою: «Той, хто не здатен вступити у спілкування або вважає себе істотою самодостатньою, не відчуває потреби ні в чому, вже не складає елемент держави, стає або твариною, або божеством» [2].

Поділивши все суспільство на дві частини: активну та пасивну, члени громадянського суспільства будуть його активною частиною, а соціально не активні, аморфні та не зацікавлені в розвитку держави люди – пасивною, що констатує і Арістотель, коли наводить приклад самодостатньої людини, якій нічого не потрібно, а в такої особи може бути дві причини такої поведінки: пасивна життєва позиція (коли людина стає твариною) або високий соціальний статус та всездозволеність (коли людина стає прототипом божества).

В цілому в думці Арістотеля акцентує увагу на тому, що громадянське суспільство має місце в тій державі, де по-перше існує певна низка проблем, що потребують вирішення, але не з ініціативи державної влади, а по-друге живуть активні, освідченні, соціально адаптовані та зрілі люди, що готові формуватися у об'єднання та вирішувати дані проблеми.

У XVI- XVII ст. формування громадянського суспільства не зупинялось на місці, а навпаки стрімко розвивалось через велику кількість буржуазних революцій, які призвели до розширення прав і свобод громадян та повалення монархії. Права людини, як клітини громадянського суспільства мають високий пріоритет і сьогодні

Сукупність сучасних наукових точок зору, характеризують громадянське суспільство в декількох аспектах, по-перше як асоціацію людей, в якій кожна людина вільна і має невідчужувані права, є рівноправною з іншими членами вказаного утворення, самостійна у виборі громадського стану; по-друге, як позадержавні (інституціоналізовані в громадські об'єднання), асоціації людей за соціальною, етнічною, релігійною та іншою належністю, політичними економічними, професійними та іншими інтересами; по-третє, це формування на зазначених засадах суспільних (позадержавних) відносин, що розвиваються і функціонують на самоврядних засадах, а також шляхом само прояву інтересів і волі окремих індивідів та їхніх асоціацій, що діють у право вільному (вільному від державного впливу) просторі суспільства [3].

Ми в свою чергу вважаємо більш доцільним тлумачити громадянське суспільство, як об'єднання людей, в якій кожна людина володіє невідчужуваними правами і є вільною, рівноправною з іншими членами

асоціації та самостійна у виборі громадського стану.

Підтримуємо підходи тих дослідників, які переконані, що громадянське суспільство де-юре не може стати де-факто, поки реально не буде забезпечено по-перше підвищення рівня правової культури громадян, по-друге підвищення рівня їх активності.

Якщо звернути увагу на співвідношення понять «держава» та «громадянське суспільство» у сучасному світі, то з приводу даної проблеми існує наукова позиція Т. Ковальчука, який вважає, що у процесі історичної еволюції громадянське суспільство формується раніше держави. Воно з'являється з появою найпростіших, малочисельних об'єднань людей. На певному етапі свого розвитку, для захисту своїх інтересів, громадянське суспільство створює державу. Доки громадянське суспільство перебуває в аморфному стані, держава набирає сили і, у певній мірі, поглинає останнє. Але держава не завжди характеризується стабільністю. У міру загострення громадських суперечностей прискорюється розвиток громадянського суспільства і формування його структур. Законодавче регулювання відносин між громадянським суспільством і державою відбувається за рахунок соціальних цінностей [4].

Ми частково можемо погодитись із вказаною науковою точкою зору, адже даний інститут дійсно прискорює свій розвиток у міру загострення суперечностей, між громадою та владою. Але більш доцільно на нашу думку було б вважати, громадянське суспільство соціальною структурою, що утворюється на певному етапі розвитку держави, яка вже утворена, а не лише зароджується. В свою чергу, створення у молодій державі громадянського суспільства є ознакою її наближення до статусу правової.

Проаналізувавши погляди багатьох вітчизняних науковців, можна констатувати факт, що громадянське суспільство, як соціальна структура, утворюється на певному етапі розвитку суспільства, яке є невід'ємною частиною держави, яка вже утворена, а не лише зароджується.

Свою позицію щодо співвідношення громадянського суспільства і держави займає С. Кириченко, який акцентує увагу на тому, що в теорії розрізняються два загальних підходи до характеристики громадянського суспільства в контексті держави. Перший виходить з того, що громадянське суспільство є певним станом соціуму. За цим підходом громадянське суспільство – це продукт розвитку держави, в якій політично забезпечено і юридично закріплено основні права і свободи індивіда. Таке трактування громадянського суспільства зводить його до ідеї правової держави. Другий підхід вбачає громадянське суспільство як особливу позадержавну сферу, систему незалежних від держави відносин та інститутів [5].

Для підкріплення теоретичних понять, автори даної праці вважають доцільним спиратись на емпіричний матеріал, що отриманий в ході соціологічних опитувань. Як виявилось, свою діяльність корисною для суспільства (громади) вважають 42,0 % опитаних, 48,7 % утримались і не

змогли дати однозначної відповіді і лише 9,3 % дотримуються думки про те, що їх життєдіяльність, не є корисною для суспільства і відношення до громадянського суспільства вони не мають [6].

Отже, дослідивши значну частину поглядів стосовно визначення поняття громадянського суспільства можна обґрунтувати висновок про те, що даний інститут є ідеалом розвитку суспільства на шляху до формування правової держави, також доцільно зазначити необхідність проведення подальших наукових досліджень змісту та ознак громадянського суспільства з урахуванням вітчизняних новітніх емпіричних матеріалів та наукових точок зору, адже його формування в кожен із історичних етапів характеризувалося своїми проблемами та їх вирішенням.

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 2-го скликання від 28.06.1996 р.// Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30.

2. Лейст О.Э. Гражданское общество, государство и право // Общая теория государства и права. Академический курс. – Т. 3. / Под ред. М.Н. Марченко. – М.: Зерцало, 2001. – 518 с. –С. 11.

3. Основи Правознавства: Навчальний посібник / За ред. С.В. Ківалова, М.П. Орзіха. – Одеса: «Юридична література», 2003. –С. 67-68.

4. Ковальчук Т.І. Громадянське суспільство: сутність і тенденції розвитку (порівняльно-правові аспекти): Автореф. ... канд. юрид. наук. – К., 1995. – 16 с. –С. 12 -13.

5. Кириченко С.О. Співвідношення соціальної правової держави і громадянського суспільства в умовах сучасної України: Автореф. ... канд. юрид. наук. – К., 2001. – 20 с. – С. 5-6.

6. Неурядові аналітичні центри в Україні (Аналітична доповідь Центру Разумкова) / Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова // Національна безпека і оборона. –2007. – №6 (90). –С. 11–12.

Патріман М. В.

курсант

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗНАЧЕННЯ ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ДЛЯ СУДІВ ЗАГАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ ТА КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

Принагідно відзначити, що в державі діє система суб'єктів, які здійснюють правозастосовну діяльність, кінцевим результатом якої є прийняття актів застосування норм права. Одним із основних суб'єктів такої діяльності беззаперечно є суди загальної юрисдикції, які відповідно до статті 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» мають застосовувати при розгляді справ